

Висновки. Таким образом обоснованы факторы конкурентоспособности автотранспортных услуг. Новизна предложения состоит в том, что впервые в основу их выделения положены элементы комплекса маркетинга. Чем выше степень соответствия характеристик элементов комплекса маркетинга конкретной услуги запросам потребителей, тем выше конкурентоспособность услуги.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Песоцкая Е.В. Маркетинг услуг. / Е.В. Песоцкая – СПб.: Издательство «Питер», 2000. – 160 с.
2. Мальченко В.М. Маркетинг послуг: Навч. посіб. / В.М. Мальченко – К.: КНЕУ, 2006. – 360 с.

3. Попова Н.В. Маркетинг транспортных услуг: Учеб. пособие. / Н.В. Попова – Харьков: ХНАДУ, 2002. – 224 с.

4. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью организации. Учебное пособие. / Р.А. Фатхутдинов. – М.: Изд-во Эксмо, 2004. – 544 с.

5. Коршунов В.И. Маркетинг и вопросы управления конкурентоспособностью и материалоёмкостью продукции: Монография. / В.И. Коршунов, В.И. Савченко, И.Ю. Пасечник и др. Под ред. В.И. Коршунова – Х.: основа, 1999. – 188 с.

6. Шинкаренко В.Г. Оценка и анализ конкурентоспособности и качества автотранспортных услуг. / В.Г. Шинкаренко, О.Н. Криворучко – Харьков: ХНАДУ, 2001. – 22 с.

Експерт редакційної колегії к.э.н., доцент УкрГАЗТ Якименко Н.В.

УДК 658.15

ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

Щербань О.Д., к.э.н., доцент (ХІФ УДУФМТ)

У статті наведено визначення фінансових ресурсів, основні їх складові. Метою аналізу формування залученого капіталу є оцінка його стану та руху як необхідної умови здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства, а також оцінка доцільності джерел фінансування, визначено основні напрями дослідження процесу залучення капіталу, що відповідають потребам управління капіталу. Систему аналізу залученого капіталу розглянуто як складову частину системи комплексного економічного аналізу діяльності підприємства й запропоновано шляхи найбільш раціонального використання фінансових ресурсів.

Ключові слова: *фінансові ресурси, залучений капітал, доцільність, напрями розміщення коштів, аналіз залученого капіталу, раціональне використання фінансових ресурсів.*

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ

Щербань Е.Д., к.э.н., доцент (ХИФ УГУФМТ)

В статье приведено определение финансовых ресурсов, основные их составляющие. Целью анализа привлеченного капитала является оценка его состояния и движения как необходимого условия осуществления финансово-хозяйственной деятельности предприятия, а также оценка целесообразности источников финансирования, определены основные направления исследования процесса привлечения капитала, которые соответствуют потребностям управления капиталом. Система анализа привлеченного капитала рассмотрена как составляющая комплексного экономического анализа деятельности предприятия и предложены пути наиболее рационального использования финансовых ресурсов.

Ключевые слова: *финансовые ресурсы, привлеченный капитал, целесообразность, направления размещения средств, анализ привлеченного капитала, рациональное использование финансовых ресурсов.*

DEFINITION OF EFFICIENCY OF FINANCIAL RESOURCES

Scherban E.D.

The article presents the definition of the financial resources and their main components. The purpose of the debt capital formation analysis is to assess its condition and movement as a prerequisite for the implementation of financial and economic activities of the enterprise, and also to assess the expediency of sources of funding. The author defines the main areas of research of the process of raising capital, which meet the needs of capital management. The system of analysis of the

debt capital is considered as a part of a complex economic analysis of the enterprise activities and the ways of the most efficient use of financial resources are offered.

Keywords: financial resources, debt capital, expediency, directions for the funds allocation, analysis of debt capital, rational use of financial resources.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими та практичними завданнями Розвиток ринкових відносин підвищує відповідальність і самостійність підприємств та інших суб'єктів ринку в підготовці та прийнятті управлінських рішень. Ефективність цих рішень багато в чому залежить від об'єктивності, своєчасності та всебічності оцінювання можливих варіантів формування та використання фінансових ресурсів підприємства. Висока питома вага залучених ресурсів ускладнює фінансову діяльність підприємств і потребує додаткових витрат на сплату відсотків за банківські кредити, дивідендів на акції, процентів на облігації, зменшує ліквідність балансу підприємств. Саме тому визначення ефективності використання фінансових ресурсів потребує подальшого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Проводячи аналіз публікацій з теми «Ефективність використання фінансових ресурсів» слід відмітити значне збільшення їх кількості в останні роки, що підтверджує актуальність обраної для дослідження теми. Серед авторів, що приділяли найбільшу увагу в своїх працях саае з цієї теми, відомі такі дослідники Бурак Л.Д. [1], Юрій С.І.[2], Череп А.В. [3], Шеремет А.Д. [4], Литнев О.М. [5].

Виділення невирішених проблем загальної проблеми З метою визначення ефективності використання фінансових ресурсів необхідне визначення наявного обсягу фінансових ресурсів і їх реального надходження найближчим часом; розміщення пріоритетів у використанні ресурсів; оцінка упущених вигод різних варіантів розподілу фінансових ресурсів; вибір оптимального варіанту використання коштів на основі вибраних критеріїв.

Формування цілей статті (постановка завдання) Метою даної статті є визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

Вклад основного матеріалу дослідження Фінансові ресурси — це грошові кошти, які перебувають у розпорядженні підприємств, господарських організацій та установ[1].

З визначення фінансових ресурсів слідує, що за походженням вони розділяються на внутрішні (власні) і зовнішні (залучені). Зовнішні або залучені фінансові ресурси діляться також на дві групи: власні й позикові. Такий розподіл, зумовлений формою капіталу, в якій він вкладається зовнішніми учасниками в розвиток даного підприємства: як підприємницький або як позиковий капітал. Відповідно результатом вкладень підприємницького капіталу є утворення залучених власних фінансових ресурсів, результатом вкладень позикового капіталу - позикових коштів. Можна виділити такі основні

складові фінансових ресурсів підприємства: прибуток, амортизаційні відрахування, обігові кошти, бюджетні асигнування, надходження з цільових фондів, надходження з централізованих корпоративних фондів, кредити. В кожному конкретному випадку необхідно детально аналізувати доцільність залучених додаткових фінансових ресурсів з урахуванням ризиків.

Ефективне формування та використання ресурсів підприємства викликає потребу оцінки ефективності формування і використання ресурсів вважливо оцінити терміни та обсяги вкладених фінансових ресурсів отриманого прибутку.

Джерелом позичкового капіталу служать, по-перше, ресурси, що вивільнюються з кругообігу: засоби, призначені для відновлення основного капіталу (тобто амортизаційний фонд); частина оборотного капіталу, що вивільняється в грошовій формі в зв'язку з розбіжністю часу продажу товарів і купівлі сировини, палива, матеріалів. Капітал, тимчасово вільний у період між надходженням ресурсів від реалізації товарів і виплатою заробітної плати.

Іншим джерелом позичкового капіталу виступають грошові прибуток і нагромадження приватного сектора. У якості третього джерела позичкового капіталу виступають грошові нагромадження держави, розміри яких визначаються масштабами державної власності і часткою валового національного продукту.

Таким чином, тимчасово вільні ресурси, що виникають на основі кругообігу промислового і торгового капіталу, грошові нагромадження приватного сектора і держави утворюють джерела позичкового капіталу.

До числа найважливіших показників, що характеризують джерела формування фінансових ресурсів, насамперед відносять: величина, структура і вартість усіх джерел капіталу й окремих його складових.

Аналіз формування та використання залученого капіталу дає змогу визначити напрями розміщення коштів, ступінь залежності підприємства від кредиторів, ефективність використання залученого капіталу та підтримання необхідного рівня ліквідності, а також платоспроможності суб'єкта господарювання [2].

Кінцева мета аналізу формування залученого капіталу — оцінка його руху, що є необхідною умовою для ефективної господарської діяльності та визначення адекватності вибору шляхів її фінансування.

Наслідком аналізу залученого капіталу є визначення відповідності обраних форм фінансування та напрямів розміщення коштів стратегічним цілям підприємства. Отримані результати слугують підґрунтям для якісного оперативного управління, фінансового планування та контролю.

Системність аналізу залученого капіталу зумовлена взаємозв'язком та взаємозалежністю елементів цієї системи. Водночас система аналізу залученого капіталу є складовою частиною системи комплексного економічного аналізу діяльності підприємства[3]. Комплексний підхід до аналізу залученого капіталу визначають у подальшому дослідженні його складових частин та властивостей.

Аналіз залученого капіталу структурують на два основних аспекти, властиві будь-якому

системному дослідженню: вивчення процесу формування капіталу (генетична складова) та вивчення процесу його використання (функціональна складова), що узагальнюють підсистемою аналізу ефективності використання залученого капіталу.

Процес формування залученого капіталу вивчають шляхом оцінки та детального дослідження всієї сукупності джерел утворення залученого капіталу підприємства, визначення структури та інших якісних показників формування залученого капіталу і визначення його вартості. Багато вчених висувують свої власні теорії аналізу позичкового капіталу (табл. 1). Кожна з цих методик може розглядатися як окрема. Але набагато ефективніше, якщо їх розглядати в поєднанні.

Таблиця 1

Існуючі методики аналізу залученого капіталу [4]

Автор	Порядок проведення аналізу формування капіталу
Івахненко В.М.	Загальна оцінка фінансового стану підприємства
Федорович Р.В., Загородна О.М., Серединська В.М.	Загальна оцінка джерел фінансування підприємства Аналіз власного капіталу підприємства Аналіз позиченого капіталу підприємства Оцінка вартості окремих елементів власного капіталу підприємства Оцінка середньозваженої вартості капіталу підприємства Оптимізація структури капіталу підприємства
Савицька Г.В.	Аналіз джерел формування капіталу Аналіз розміщення капіталу і оцінка майнового стану підприємства Аналіз ефективності і інтенсивності використання капіталу підприємства Аналіз фінансової стійкості підприємства Аналіз платоспроможності і діагностика ризику банкрутства підприємства
Фаріон І.Д., Захарків Т.Д.	Аналіз фінансового стану та рентабельності Аналіз потреби фірми в фінансуванні Аналіз ризику Визначення потреби у фінансуванні
Є.В.Мних, А.Д. Бутко, О.Ю. Большакова, Г.О. Кравченко, М.О. Никонович	Попередній аналіз капіталу підприємства: ·Оцінка доцільності операцій щодо формування залученого капіталу підприємства; ·Оцінка та вибір оптимальних джерел фінансування підприємства; ·Попередній аналіз вартості залученого капіталу підприємства; ·Оптимізація структури капіталу підприємства; ·Попередній аналіз ризику капіталу. Оперативний аналіз капіталу підприємства: ·Аналіз доцільності операцій щодо формування залученого капіталу підприємства; ·Аналіз складу і структури капіталу підприємства; Стратегічний аналіз капіталу підприємства: ·Аналіз фінансового стану; ·Аналіз грошових потоків; ·Аналіз руху капіталу; ·Перспективний аналіз і прогнозування капіталу підприємства

Перед аналізом залученого капіталу ставлять завдання, які дозволяють конкретизувати мету аналізу з урахуванням організаційних, інформаційних, технічних і методичних можливостей його проведення, а саме:

- 1) обґрунтування доцільності операцій залучення капіталу та оцінка спроможності в подальшому виконати свої зобов'язання;
- 2) виявлення потенційних способів залучення капіталу;
- 3) оцінка ефективності способів залучення капіталу;
- 4) вивчення структури капіталу та напрямів його використання;
- 5) визначення оптимальної структури капіталу, яку використовує підприємство;
- 6) оцінка варіантів диверсифікації способів залучення капіталу;
- 7) обґрунтування потреби підприємства в додатковому залученні капіталу в майбутніх періодах.

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку Оскільки метою аналізу формування залученого капіталу є оцінка його стану та руху як необхідної умови ефективного здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства, а також оцінка доцільності вибору джерел фінансування, то визначено основні напрями дослідження процесу залучення капіталу, що відповідають потребам управління капіталу: аналіз потреби і доцільності залучення капіталу, аналіз фінансового стану об'єктів залученого капіталу, аналіз ефективності залучення капіталу.

Шляхи найбільш раціонального використання фінансових ресурсів :

- 1) ідентифікація цілей підприємства на короткострокову перспективу;
- 2) визначення наявного обсягу фінансових ресурсів і реального надходження фінансових ресурсів найближчим часом;

- 3) розміщення пріоритетів у використанні фінансових ресурсів на сучасний момент, на коротко- і довгострокову перспективу;

- 4) оцінка упущених вигод різних варіантів розподілу фінансових ресурсів;

- 5) вибір оптимального варіанта використання коштів на основі обраних критеріїв;

- 6) забезпечення необхідної гнучкості та маневреності при використанні обраного варіанта, що полягає у можливості коригування даного варіанта залежно від зміни внутрішніх і зовнішніх умов [5].

Необхідність визначення граничних критеріїв показників аналізу залученого капіталу підприємств та їх прогнозування визначає перспективу подальшого дослідження, оскільки є досить актуальним серед інших проблем управління підприємством і гарантує незалежність, стійкість, здатність до прогресу в умовах дії дестабілізаційних чинників та створення умов для успішного функціонування підприємства, нагромадження капіталу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Буряк Л. Д. Фінанси підприємств: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. диск. / Л.Д. Буряк, Є.В. Вакуленко, А.П. Куліш та ін. – К.: КНЕУ, 2003. – 165с.
2. Юрій С. І. Фінанси: Підручник / С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611с.
3. Череп А.В. Удосконалення управління фінансовими ресурсами з метою підвищення результативності суб'єктів господарювання// Формування ринкових відносин в Україні (укр..). – 2005. - № 7. С. 44 – 48.
4. Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулін - М.: Инфра-М, 2008. – 419с.
5. Литнев О. М. Фінансові ресурси підприємства : підручник / О. М. Литнев. - М.: 2006.- 366с.

*Рецензент д.е.н., професор ХІФ УДУФМТ Дорошенко Г.О.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.*